

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษางานวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑” เป็นการวิจัยวิธีวิทยาแบบผสม (Mixed Methodologie Research) เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับวิธีวิทยาการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

(๑) การผสมในระดับข้อมูล

(๑.๑) ใช้เชิงปริมาณ ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และ/หรือสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ด้วยวิธีจับฉลาก

(๑.๒) ใช้เชิงคุณภาพที่เป็นจำนวน (ความถี่) ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

(๒) ผสมในระดับกลยุทธ์

(๒.๑) การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ คือการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview)

(๒.๒) ผสมวิธีการเก็บข้อมูลด้วยการ โดยการสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) และการส่งแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงปริมาณ)

(๒.๓) ผสมวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

(๒.๓.๑) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

(๒.๓.๒) วิเคราะห์เชิงปริมาณ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงสถิติ เช่น $\bar{X}$, S.D., T-test, F-test เชิงสำรวจ (Survey method) โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจำนวน (ตัวเลข) สัญลักษณ์และ

วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติเข้ามาช่วยและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๓๔๔ คน และครูสอน จำนวน ๑,๘๓๙ คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ รวมจำนวน ๒,๑๘๓ คน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

(๑) ตำแหน่ง

๑.๑ ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน ๓๔๔ คน
๑.๒ ครูผู้สอน	จำนวน ๑,๘๓๙ คน

(๒) ประสบการณ์ในการทำงาน

๓.๑ ระยะ ๕ ปี ลงมา	จำนวน ๓๑๕ คน
๓.๒ ระยะ ๖-๑๐ ปี	จำนวน ๙๔๕ คน
๓.๓ ระยะ ๑๑ ปีขึ้นไป	จำนวน ๙๔๙ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ จำนวน ๕๐๑ คน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จ Krejcie and Morgan^๑ และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่งและเทียบสัดส่วนจากประชากรตามประสบการณ์ในการทำงาน ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก แยกได้ดังนี้

(๑) ตำแหน่ง

๑.๑ ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน ๑๘๒ คน
๑.๒ ครูผู้สอน	จำนวน ๓๑๙ คน

(๒) ประสบการณ์ในการทำงาน

๓.๑ ระยะ ๕ ปี ลงมา	จำนวน ๕๗ คน
๓.๒ ระยะ ๖-๑๐ ปี	จำนวน ๑๗๐ คน
๓.๓ ระยะ ๑๑ ปีขึ้นไป	จำนวน ๒๗๔ คน

^๑ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า ๒๒-๒๔.

รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
ประสบการณ์ในการทำงาน						
๑. ระยะ ๕ ปีลงมา	๑๐	๒๙๗	๓๐๗	๕	๕๒	๕๗
๒. ระยะ ๖-๑๐ ปี	๒๒	๙๑๕	๙๓๗	๑๒	๑๕๘	๑๗๐
๓. ระยะ ๑๑ ปี ขึ้นไป	๓๑๒	๖๒๗	๙๓๙	๑๖๕	๑๐๙	๒๗๔
รวม	๓๔๔	๑,๘๓๙	๒,๑๘๓	๑๘๒	๓๑๙	๕๐๑

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ ประเภทของเครื่องมือมี ๒ ประเภท

๓.๓.๑.๑ แบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักโยนินโสมนสิการ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักโยนินโสมนสิการ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยเกณฑ์การให้คะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

- ๕ หมายความว่า มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
- ๔ หมายความว่า มีการปฏิบัติระดับมาก
- ๓ หมายความว่า มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
- ๒ หมายความว่า มีการปฏิบัติระดับน้อย
- ๑ หมายความว่า มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนินโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ จำนวน ๕ ด้าน ดังนี้

- ๑) ด้านการบริหารด้วยวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
- ๒) ด้านการบริหารด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจ/คิดแก้ปัญหา
- ๓) ด้านการบริหารด้วยวิธีคิดแบบเห็นคุณโทษและทางออก
- ๔) ด้านการบริหารด้วยวิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม
- ๕) ด้านการบริหารด้วยวิธีคิดแบบวิรักษชาท

๓.๓.๑.๒ แบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผน จัดเตรียมชุดคำถาม และวิธีการ สัมภาษณ์อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนล่วงหน้า มีการดำเนินงานแบบ เป็นทางการภายใต้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ ของผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ภาพรวมของประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

๓.๓.๒ การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิดและปลายปิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๒.๑ แบบสอบถาม

(๑) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม ๖ ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ จากแนวคิดของของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ตามหลักโยนิโสมนสิการ^๒ และการบริหารสถานศึกษา^๓

(๒) ศึกษารูปแบบและโครงสร้างแบบสอบถามงานวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม ๖ ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ ตามแนวคิดของ ประวิต เอราวรรณ์^๔

(๒) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม กำหนดขอบข่ายที่ต้องถาม กำหนดขอบเขตเนื้อหาแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

(๒.๑) สร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนด จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน

(๒.๒) นำแบบสอบถามที่สร้างไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำเสนออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับ

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **ความคิดแหล่งสำคัญของการศึกษา**, (พิมพ์ครั้งที่ ๒), (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒-๑๓.

^๓ กระทรวงศึกษาธิการ, อ่างใน ประภาพรณ รักเลี้ยง, **หลักทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, ๒๕๕๖), หน้า ๗๓-๗๘.

^๔ ประวิต เอราวรรณ์, **เอกสารประกอบการสอนวิชา วิจัยการศึกษาเบื้องต้น**, ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒๑-๑๓๑.

จุดประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) มีค่าความสอดคล้องระหว่าง .๕๐ – ๑.๐๐ จึงสามารถนำไปใช้ได้^๕ การวิจัยในครั้งนี้มีค่าระหว่าง .๘๐-๑.๐๐

(๒.๓) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Item-Total Correlation) มีค่าตั้งแต่ .๒๐ - ๑.๐๐ จึงสามารถนำมาใช้ได้^๖ ซึ่งมีค่าระหว่าง .๔๔ - .๘๔ และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน และทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าตั้งแต่ ๐.๗๑ - ๑.๐๐ จึงสามารถนำมาใช้ได้^๗ การวิจัยในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ .๙๗

(๒.๔) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๓.๓.๒.๒ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อความเที่ยงตรงของคำสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ปรึกษาคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหา

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๓.๔.๑ ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย (มจร.) เกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ และขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

๓.๔.๒ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างท่านละ ๑ ชุด พร้อมซองจดหมายที่ติดแสตมป์ถูกต้อง เพื่อให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย โดยส่งทางไปรษณีย์และผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามเองบางส่วนและไปขอรับคืนเอง โดยส่งไป ๕๐๑ ฉบับ

๓.๔.๓ นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดกระทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุดครบทุกชุด

๓.๔.๔ นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๓.๕.๑ นำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

^๕ สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, "การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)", [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://mcu.ac.th/site/articlecontent/>, [๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕].

^๖ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, **พื้นฐานการวิจัยการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, ภาคการวิจัยและพัฒนาการศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓), หน้า ๙๑.

^๗ เกียรติสุดา ศรีสุข, **ระเบียบวิธีวิจัย**, (เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ครองช้าง, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔๔.

๓.๕.๑.๑ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

๓.๕.๑.๒ วิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้านโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย^๔

๔.๕๑-๕.๐๐ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

๓.๕๑-๔.๕๐ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

๒.๕๑-๓.๕๐ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

๑.๕๑-๒.๕๐ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

๑.๐๐-๑.๕๐ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๕.๒ วิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ จำแนกตามตำแหน่ง ใช้วิเคราะห์ค่า t (t-test แบบ Independent Samples)

๓.๕.๔ วิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

๓.๕.๕ วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ โดยหาความถี่และหาร้อยละ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

๑.๑ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of item objective congruence)

๑.๒ ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายชื่อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation)

๑.๓ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

๒. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

๒.๑ ค่าความถี่ (Frequency)

๒.๒ หาร้อยละ (Percentage)

^๔ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๓๓.

๒.๓ ค่าเฉลี่ย (Mean)

๒.๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

๓.๑ ใช้สถิติทดสอบที่ t-test (Independent Samples) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

๒ ค่า

๓.๒ ใช้สถิติทดสอบที่ F-test (One-way ANOVA) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ๓ ค่า

เมื่อพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe')